

26/10/2023

י"א בחשון ה'תשפ"ד

באמצעות דוא"ל

לכבוד
האלוף רפי מילוא
אלוף פיקוד העורף

שלום רב,

הנדון: הנחיות פיקוד העורף לעבודה בענפי הבנייה והחקלאות בשעת חירום

1. הרינו לפנות אליך עקב מלחמת "חרבות ברזל", שפרצה בעקבות אירועי ה-7 באוקטובר, ולאור הכרזת מצב חירום בעורף הישראלי ובהיותך האמון על אישור מדיניות ההתגוננות האזרחית, בבקשה **לפעול מיידית לתיקון הנחיות פיקוד העורף בענפי הבנייה והחקלאות**.
2. כפי שידוע לך, אירועי ה-7 באוקטובר ומתקפות הטילים בדרום ובצפון לא פסחו גם על מהגרי העבודה בישראל. רבים מהם נרצחו, נפצעו ואף נחטפו לעזה, חלקם אף מוגדרים נכון להיום כנעדרים. כמו כן, בשבועות שחלפו עובדים מצאו את עצמם עובדים פעמים רבות או בשטחים פתוחים ללא מיגון מספק, בניגוד להנחיות פיקוד העורף המתעדכנות מעת לעת, והופקרו לגורלם מבלי שהייתה להם אפשרות להתפנות למרחב מוגן בעת הישמע אזעקה. להלן המקרים הידועים לנו בהם נהרגו ונפצעו עובדים **לאחר** ה- 7/10/2023:
  - ביום 10/10/2023 נהרגו שני עובדי חקלאות מתאילנד, ועובד נוסף נפצע קשה, מפגיעת רקטה במושב תלמי אליהו בעוטף עזה;
  - ביום 12/10/2023 נפצעו שני עובדים באתר בנייה בבית שמש מפגיעה רקטה;
  - ביום 15/10/2023 נהרג מופיד סנונו מירי נ"ט לאתר הבנייה שהוא עבד בו במושב שתולה, ושני עובדים נוספים נפצעו;
  - ב- 21/10/2023 נפצעו שני עובדי חקלאות מתאילנד מירי במושב מרגליות סמוך לגבול לבנון.
3. למרות הסכנה המיידית לחייהם של עובדי החקלאות והבנייה אשר מועסקים בשטחים פתוחים או באתרי בנייה שאין בהם מיגון מתאים, נראה שלכאורה, פיקוד העורף שינה את הנחיותיו ביום 19/10/2023 ובחר להקל על ההנחיות בענפים אלו תוך סיכון חיי העובדים ומתן לגיטימציה חוקית למעסיקים לפעול באופן לא בטיחותי¹.
4. כך, כפי שעולה מההנחיות של פיקוד העורף נכון להיום, **העבודה באתרי הבנייה מותרת בכלל היישובים – בלא תלות בצבע הרמזור שאליו הם משויכים לאותה עת** – והנחיות המיגון נחלקות לפי "אתרי בנייה", "עובדי שטח פתוח (אתרי חפירה), אתרי תשתיות" ו"מנופאים ועגורנים". כך למשל, מנופאים ועגורנים באזורים כתומים וצהובים צריכים "להישאר במקומם ולחדול מעבודתם" בקבלת התראה, ועובדי שטח פתוח באזורים

¹ "ההנחיות של פיקוד העורף מסכנות את חיי פועלי הבניין", דותן לוי, כלכליסט 22/10/2023.

הצהובים צריכים להיכנס למרחב "הכי מוגן שיש... אם לא ניתן, יש לשכב על הקרקע ולהגן על הראש באמצעות הידיים", והעובדים באזורים הכתומים נדרשים בנוסף ללבוש ציוד מיגון אישי.

5. בהתאמה, העבודה בענף החקלאות מותרת גם באזורים הסמוכים לקו האש ועובדים נדרשים להיכנס למרחב מוגן (בחלק מהאזורים) תוך 15 שניות, למרות שאין להם מרחב מוגן אמיתי בנמצא, ובחלק מהשדות והמטעים בהם הם עובדים כלל לא נשמעת האזעקה בשל מרחקים מהצופרים. כך למשל, ההנחיות לאזורי מערב הנגב, עוטף עזה ולכיש מחריגות את ענף החקלאות ומאפשרות לקיים "עבודות חקלאיות במגבלת התקהלות של עד 10 עובדים בשטח פתוח ללא ציוד מיגון אישי - בעת קבלת התרעה יש לבחור מרחב מוגן על פי 'הכי מוגן שיש' שניתן להגיע אליו בזמן ההתגוננות העומד לרשותם." כשהעבודה החקלאית בעוטף עזה תתואם מול אוגדת עזה.

6. בתגובה לפניית התקשורת, פיקוד העורף טען שהנחיותיו מתבססות על החלטת ממשלה 1080 המגדירה הפעלת משק חיוני². עם זאת, ההחלטה כאמור מיום 13/2/2000 אינה קובעת שענף הבנייה ייקבע כחיוני. למעשה ההפך הוא הנכון. עם פרוץ מגיפת הקורונה הממשלה החליטה על החרגת ענף הבנייה מהמגבלות שהוטלו לאור שעת החירום, והגדירה אותו כענף חיוני למשק³.

7. אין מחלוקת על חשיבותם של ענפי הבנייה והחקלאות למשק הישראלי, והצורך בהשבת אתרי הבנייה והמשקים החקלאיים לפעילות מובן. עם זאת, אין לעשות זאת על גבם של העובדים תוך סיכונם האישי שלא לצורך, ואין להכשיר באמצעות הנחיות פיקוד העורף את הפקרת חייהם של העובדים בענפי הבנייה והחקלאות. ככל שמעסיקים מבקשים להמשיך בפעילות כדי למנוע את קריסת חברותיהם, עליהם לדאוג למיגון המתאים לעובדים הנמצאים בחצריהם, ואספקת מיגון כאמור חייבת להיות תנאי הכרחי להמשך פעילותם באזורי העימות אשר נמצאים בסיכון גבוה.

8. בהזדמנות זו גם נזכיר שגם היום האפליקציה הייעודית של פיקוד העורף אינה ניתנת להורדה והתקנה על מכשירים ניידים של לא ישראלים אשר שוהים בישראל, ומשכך אינה מועילה למרבית עובדי החקלאות או הבנייה אשר אינם בעלי מכשירים ניידים ישראליים. האפליקציה של פיקוד העורף חיונית ליידוע בעת אזעקה כאשר נמצאים בשטחים פתוחים, או כדי לדעת כמה זמן יש על מנת להגיע למרחב המוגן. מבדיקה שערכנו עם עובדים מתאילנד, האפליקציה של פיקוד העורף אינה מופיעה בחנות האפליקציות של מכשירים שחשבון הגוגל שלהם אינו ישראלי, ועל כן אפילו אם עובדים היו מעוניינים לעשות בה שימוש כדי לקבל עדכון על התראה ועל משך הזמן שיש להם להגעה למרחב המוגן, אין באפשרותם להתקין אותה על מכשיריהם הניידים.

9. נושאים אלו הועלו בפני פיקוד העורף מספר פעמים, עקב תקריות עבר בהן נפגעו (ואף נהרגו) מהגרי ומהגרות עבודה. כך למשל, ביום הזיכרון האחרון, ה-25/4/2023, התפרסמה כתבה בעיתון 'הארץ' שמצאה שמאז שנת

² "הפעילות באתרי בנייה מתחדשת בחלק מהרשויות: בעיריית מנסים להרגיע", הילה ציאון, YNET, 22/10/2023; "לסכן את החיים בשביל דירה בקרית גת?": הנחיות פיקוד העורף הותירו את המנופאים חשופים בצריח", דותן לוי, כלכליסט, 24/10/2023.

³ "ענף הבנייה הוחרג מן ההגבלות וימשיך לעבוד במתכונת מלאה", משרד הבינוי והשיכון, 17/3/2020.

1948 נהרגו 135 אזרחים זרים בשעת חירום ובפעולות איבה (עובדים ועובדות, תיירים, צליינים ועוד)⁴, במבצע שומר החומות במאי 2021 לבדו נהרגו שלושה עובדים לא-ישראלים מירי רקטות: סהומיה סנטוש, עובדת סיעוד מהודו שנהרגה במהלך עבודתה באשקלון, וסיקהרין סאנגרמרס וויראוואט קרונבוריראק, עובדי חקלאות מתאילנד שנהרגו במושב אוהד. ובחודש מאי 2023 נפצעו קשה מספר עובדים סינים באתר בנייה בשדרות בשל נפילת רקטה⁵.

10. לאור האמור לעיל, ולאור הסיכון המוגבר שעובדים אלו נמצאים בו, אנו פונים אליך בבקשה להורות על תיקון הנחיות פיקוד העורף כך שפעילותם של אתרי בנייה ומשקים חקלאיים בסיכון גבוה תותר רק בכפוף לאספקת אמצעי מיגון תקינים לעובדים, כמו גם על הנגשת האפליקציה של פיקוד העורף לאזרחים הזרים ומהגרי ומהגרות העבודה אשר שוהים בישראל. אין לחכות לטרגדיה הבאה.

בברכה,

עו"ד דיאנה בארון,
מנהלת מדינית ציבורית ומחקר

דיאנה בארון

העתקים:

עו"ד גלי בהרב מיארה, היועצת המשפטית לממשלה, משרד המשפטים
מר יואב גלנט, שר הביטחון
מר יואב בן צור, שר העבודה
עו"ד ענבל משש, ראש מינהל עובדים זרים, רשות האוכלוסין וההגירה
עו"ד שירי לב רן לביא, ממונה על זכויות עובדים זרים בעבודה, משרד העבודה
ח"כ יולי יואל אדלשטיין, יו"ר ועדת החוץ והביטחון, כנסת ישראל
ח"כ ישראל אייכלר, יו"ר ועדת העבודה והרווחה, כנסת ישראל

⁴ בר פלג, "החללים הנשכחים: 135 זרים נהרגו בפעולות איבה, עבור הישראלים הם אלמונים", הארץ, 24/4/2023.
⁵ אלי אשכנזי, "עובד זר נפצע קשה מפגיעת רקטה: "לא מונגש להם מידע, חייבהם הפקר", וואלה!, 2/5/2023.